Eiropas Parlaments
2019-2024

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

2023/2129(DEC)

25.1.2024

ATZINUMS

Sniegusi Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

Budžeta kontroles komitejai

par ES 2022. finanšu gada vispārējā budžeta izpildes apstiprināšanu: Eiropas Komisija
(2023/2129(DEC))

Atzinuma sagatavotājs: *Robert Biedroń*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Budžeta kontroles komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut šādus ierosinājumus:

A. tā kā dzimumu līdztiesība ir viena no Savienības pamatvērtībām, kas noteiktas Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā; tā kā LESD 8. pantā Savienībai ir uzdots novērst nevienlīdzību un veicināt vīriešu un sieviešu līdztiesību, kā arī īstenot integrētu pieeju dzimumu līdztiesības nodrošināšanai;

B. tā kā Eiropas Parlaments ir vairākkārt aicinājis Komisiju veicināt un īstenot integrētu pieeju dzimumu līdztiesības nodrošināšanai, dzimumu līdztiesības principa ievērošanu budžeta plānošanā un ietekmes uz dzimumu līdztiesību novērtēšanu visās Savienības politikas jomās, piemēram, Savienības budžeta izpildē un ziņošanā;

C. tā kā vairākās dalībvalstīs, kurās ir zems dzimstības līmenis, sievietes un pāri vēlētos bērnus, taču praksē to liedz ekonomiskas grūtības, tāpēc viņu izvēle nav brīvprātīga, bet izriet no sarežģītākiem dzīves un darba apstākļiem, kas izpaužas kā augstāki bezdarba rādītāji sievietēm un sieviešu (kā arī vecāku vispār) grūtības izmantot savas attiecīgās maternitātes un paternitātes tiesības darbavietā, un arī kā apgrūtināta piekļuve kvalitatīviem sabiedriskajiem pakalpojumiem un bērnu aprūpes iestādēm; tā kā ir ļoti svarīgi nodrošināt sieviešu tiesības uz darbu, turklāt tā, lai netiktu skartas tiesības kļūt par māti, jo sievietes vēl joprojām ir visnelabvēlīgākajā situācijā un tiek visvairāk diskriminētas; tā kā šādas diskriminācijas piemēri ir darba devēju spiediens uz sievietēm, kurām darba intervijās tiek jautāts, vai viņām ir bērni un kāda vecuma, kā arī ekonomisks un ar darbu saistīts spiediens uz darba ņēmējām darbiniecēm, lai viņas nedotos grūtniecības un dzemdību atvaļinājumā;

D. tā kā dzimumu līdztiesību Savienībā ir īpaši ietekmējušas Covid pandēmijas sekas, karš Ukrainā, dzīves dārdzības krīze — kas nesamērīgi ietekmē sievietes — un regress dzimumu līdztiesības un sieviešu tiesību jomā, jo īpaši saistībā ar seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītajām tiesībām vairākās dalībvalstīs; tā kā tas vēl vairāk padziļina nevienlīdzību un kavē dzimumu līdztiesību,

1. uzsver, ka dzimumu līdztiesības perspektīva būtu jāintegrē un jānodrošina visās politikas jomās, posmos un atvieglošanas pasākumos, jo īpaši, ņemot vērā pašreizējo krīžu — tādu kā karš, klimata un enerģētikas krīze, inflācija un pretreakcija pret sieviešu tiesībām, jo īpaši seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītajām tiesībām Savienībā un visā pasaulē — dzimtiskotos aspektus; uzsver, ka nolūkā ES programmas izmantot, lai mazinātu dažādu krīžu dzimtiskoto ietekmi, svarīgi ir visos atveseļošanas un atvieglošanas pasākumos ievērot dzimumu līdztiesības principu budžeta plānošanā;

2. atkārtoti pauž bažas par savstarpējo saistību starp uzbrukumiem tiesiskumam, demokrātijai un cilvēktiesībām un pretreakciju pret dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesībām; aicina Komisiju turpināt centienus stiprināt tiesiskumu Savienībā, jo īpaši attiecībā uz tiem tiesību aktu priekšlikumiem, kuru mērķis ir aizsargāt ES budžetu vispārēju trūkumu gadījumā attiecībā uz tiesiskumu, cilvēktiesību, tostarp sieviešu tiesību, pārkāpumiem un Eiropas Savienības pamatvērtību pārkāpumiem; aicina

Komisiju izpētīt, kāds pamatuzdevums ir tiem, kam tiek piešķirti ES līdzekļi, un liegt finansējumu (un nodrošināt, ka ES līdzekļi tiem nav pieejami) ikvienam subjektam, kas ES līdzekļus izmanto, lai vājinātu cilvēktiesības, jo īpaši sieviešu pamattiesības un dzimumu līdztiesību, arī ar seksuālo un reproduktīvo veselību saistītās tiesības un sieviešu tiesības uz fizisko neaizskaramību, autonomiju un pašnoteikšanos; aicina dalībvalstis aizsargāt seksuālo un reproduktīvo veselību un ar to saistītās tiesības, tostarp piekļuvi drošai un likumīgai aborta aprūpei, jo īpaši, gādājot, lai ir pieejamas reproduktīvās veselības programmas un pakalpojumi, kas nodrošina brīvprātīgai ģimenes plānošanai un mātes un jaundzimušo veselībai nepieciešamos aprūpes veidus un zāles;

3. pieņem zināšanai Komisijas metodiku dzimumu līdztiesības aspektu izsekošanai izdevumos no 2023. gada; atgādina, ka tikai 2 % no Savienības budžeta ir novērtēti kā tādi, kuru galvenais mērķis ir uzlabot dzimumu līdztiesību; aicina Komisiju uzlabot šo rādītāju, integrējot dzimumu līdztiesības aspektu jau programmu izstrādes sākumā; atkārtoti norāda, ka ir vajadzīga sīkāka informācija, lai varētu pilnībā izprast lielāko daļu (73 %) izdevumu, kuru potenciāls veicināt dzimumu līdztiesību šobrīd tiek vērtēts kā nulle; ar bažām norāda, ka Revīzijas palātas publicētajā Īpašajā ziņojumā 10/2021 apstiprināts, ka Savienības budžeta ciklā vēl netiek pietiekami ņemta vērā dzimumu līdztiesība, jo lielā mērā trūkst svarīgu elementu — piemēram, dzimumaspekta analīzes, ar dzimumu saistītu mērķu, rādītāju un pārskatatbildības, ko panāk ar ziņošanu;

4. atzinīgi vērtē Komisijas darbu pie jaunas klasifikācijas Savienības izdevumu dzimumu ietekmējuma mērīšanai; aicina Komisiju nodrošināt, ka šajā klasifikācijā tiek precīzi un vispusīgi atspoguļota programmu ietekme uz dzimumu līdztiesību; aicina Komisiju, ņemot vērā šā sasaukuma beigas, turpināt darbu dzimumu līdztiesības jomā un prasa Komisijai nākamajā pilnvaru termiņā iecelt dzimumu līdztiesības komisāru; atzinīgi vērtē to, ka daudzgadu finanšu shēmā (DFS) 2021.–2027. gadam un Atveseļošanas un noturības mehānismā dzimumu līdztiesība un tās aspekta integrēšana ir noteikta par vienu no Savienojuma finansējuma horizontālajiem principiem; tomēr aicina Komisiju pilnībā īstenot Eiropas Revīzijas palātas ieteikumus, tostarp pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas vidusposma pārskatīšanas un Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanas gaitā; aicina Komisiju nodrošināt, ka šajā klasifikācijā tiek precīzi un vispusīgi atspoguļota visu pašreizējo programmu un fondu ietekme; šajā sakarībā atkārtoti norāda, ka visaptverošas dzimumaspekta izsekošanas metodikā ir jāiekļauj ziņošana par negatīvu ietekmi uz dzimumu līdztiesību;

5. uzstāj, ka sievietēm un vīriešiem būtu jāgūst vienlīdzīgs labums no Atveseļošanas un noturības mehānisma, jo īpaši, ņemot vērā no dzimuma atkarīgo darba samaksas atšķirību, kas Savienībā ir 13 %; atgādina, ka Komisija ieviesa dalībvalstu atveseļošanas un noturības plānu dzimumaspekta novērtējumu tikai kā *ex ante* novērtējumu un tas ir atklājis, ka dažās dalībvalstīs nav uz dzimumu līdztiesību vērstu pasākumu; tāpēc uzsver, cik svarīgas ir datu vākšanas prasības, lai nodrošinātu sistemātisku un visaptverošu pa dzimumiem sadalītu datu vākšanu visu attiecīgo ES politikas jomu kontekstā; mudina Komisiju uzskatīt to par prioritāti un izmantot iespējas uzlabot datu vākšanas prasības un rādītājus jaunajos tiesību aktos un to pārskatīšanas procesā, piemēram, pārstrādājot Savienības vispārējam budžetam piemērojamos finanšu noteikumus; aicina Komisiju izpildīt priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas pozitīvo apņemšanos visās politikas veidošanas jomās veicināt dzimumu līdztiesību un aicina

Komisiju pildīt saistības, ko tā uzņēmusies saskaņā ar Dzimumu līdztiesības stratēģiju 2020.–2025. gadam, kā arī uzsver, ka ir jādara daudz vairāk, jo galvenajos priekšlikumos, ko Komisija iesniegusi klimata, vides un ekonomikas jomā, trūkst dzimumu līdztiesības perspektīvas; uzsver, ka pēdējās desmitgades laikā līdz ar ekonomiskās un finanšu krīzes sākšanos sieviešu un meiteņu dzīvi ir padarījusi smagāka ekonomiskā, sociālā, nodarbinātības un dzimumu nevienlīdzība dalībvalstīs un starp tām; šajā saistībā atgādina, ka Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts pilda svarīgu lomu, veicinot izpratni par dzimumu nevienlīdzības apmēru un cēloņiem Eiropas Savienībā; tāpēc prasa palielināt tā budžetu, darbinieku skaitu un neatkarību;

6. atkārtoti aicina izveidot īpašu budžeta pozīciju dzimumu līdztiesībai, jo īpaši programmā *Daphne*, ņemot vērā dzimumbalstītas vardarbības krīzi, ar ko saskaras Savienība; uzsver, ka ir svarīgi, palielinot tās resursus, stiprināt īpašo iniciatīvu *Daphne*, it sevišķi pasākumus, kuru mērķis ir apkarot visu līmeņu un visu veidu dzimumbalstīto vardarbību pret sievietēm un meitenēm un vardarbību ģimenē, kā noteikts Regulas (ES) 2021/692 7. panta 6. punktā, un pienācīgi atbalstīt cietušās personas; turklāt uzsver, ka ir svarīgi izmantot Eiropas strukturālos un investīciju fondus, piemēram, Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+), lai veicinātu dzimumu līdztiesību, sieviešu nodarbinātību, pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm, sieviešu uzņēmējdarbību, vadības uzņemšanos un vadošu amatu ieņemšanu, kā arī ilgtermiņa aprūpes iestādes; norāda, ka FEMM komitejas pasūtīts pētījums[1] rāda, ka subsīdijas un atbalsts paketes "Gatavi mērķrādītājam 55 %" satvarā bieži ir izstrādāts tā, ka priekšroka ir vīriešiem salīdzinājumā ar sievietēm un marginalizētām grupām, un tā ir arī attiecībā uz citiem politikas pasākumiem, programmām un finansējumu zaļās pārkārtošanās jomā;

7. pamatojoties uz patlaban pieejamo informāciju, uzskata, ka var sniegt apstiprinājumu par ES 2022. finanšu gada vispārējā budžeta izpildi.

[1] https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf

PIELIKUMS. VIENĪBAS VAI PERSONAS, NO KURĀM ATZINUMA SAGATAVOTĀJS(-A) IR SAŅĒMIS(-USI) PIENESUMU

Atzinuma sagatavotājs, pilnībā uzņemoties visu atbildību, apliecina, ka viņš nav saņēmis nekādu pienesumu no vienībām vai personām, kas būtu jānorāda šajā pielikumā saskaņā ar Reglamenta I pielikuma 8. pantu.

INFORMĀCIJA PAR PIEŅEMŠANU ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ

Pieņemšanas datums	24.1.2024
Galīgais balsojums	+: 23 –: 4 0: 2
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Frances Fitzgerald, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Andżelika Anna Możdżanowska, Johan Nissinen, Carina Ohlsson, Sandra Pereira, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Sylwia Spurek, Marco Zullo
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Laura Ballarín Cereza, Sylvie Brunet, Marina Kaljurand, Eleni Stavrou
Aizstājēji (209. panta 7. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Milan Brglez, Rainer Wieland

ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA

23	+
PPE	Maria da Graça Carvalho, Frances Fitzgerald, Arba Kokalari, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Eleni Stavrou, Rainer Wieland
Renew	Sylvie Brunet, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Marco Zullo
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Marina Kaljurand, Carina Ohlsson, Evelyn Regner
The Left	Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

4	-
ECR	Johan Nissinen, Margarita de la Pisa Carrión
ID	Christine Anderson, Maria Veronica Rossi

2	0
ECR	Andżelika Anna Możdżanowska
NI	Lívia Járóka

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:
+ : par
- : pret
0 : atturas